

Medal Uniwersytetu Wrocławskiego dla prof. Petera Schnydera

29.9.2026 - | Uniwersytet Wrocławski

Senat Uniwersytetu Wrocławskiego, na wniosek Instytutu Filologii Romańskiej (Wydział Neofilologii) i Instytutu Filologii Polskiej (Wydział Filologiczny) przyznał w październiku 2025 r. Medal Uniwersytetu Wrocławskiego Peterowi Schnyderowi, emerytowanemu profesorowi Uniwersytetu Haute-Alsace w Miluzie.

Ze względu na stan zdrowia prof. Peter Schnyder nie mógł odebrać medalu we Wrocławiu, w czasie Święta Uniwersytetu Wrocławskiego. Został mu wręczony przez dziekana Wydziału Filologicznego prof. dr. hab. Marcina Cieńskiego w Paryżu, 18 września 2026 r.

W ceremonii wzięli udział przyjaciele i współpracownicy profesora, a wśród nich inicjatorzy badań prowadzonych w ramach projektu badawczego *Traduction comme moyen de communication interculturelle*, prof. Maryla Laurent i prof. Elżbieta Skibińska.

Prof. Peter Schnyder (ur. 1946, Oficer Orderu Palm Akademickich) jest badaczem o ogromnym dorobku z zakresu literaturoznawstwa i komparatystyki literackiej, autorem kilku książek, ponad stu artykułów naukowych, redaktorem lub współredaktorem kilkunastu tomów zbiorowych, autorem kilku edycji i krytycznych wydań korespondencji André Gide'a z rodziną, przyjaciółmi, współpracownikami. Podkreślić należy rozległość tematyki jego prac literaturoznawczych: są wśród nich studia poświęcone poezji francuskiej i frankofońskiej XX wieku, literaturze francuskiej i europejskiej końca XIX i XX wieku, europejskim transferom kulturowym, a wreszcie przekładom i tłumaczom literackim.

Wśród autorów, których twórczością zajmuje się Peter Schnyder, poczesne miejsce zajmują pisarze szwajcarscy. Nie dziwi to w dorobku badacza urodzonego w Szwajcarii i tu wykształconego, tu ukształtowanego zawodowo, który z promowania kultury swojego kraju uczynił jedną z ważnych ścieżek swej działalności i życia akademickiego. W 1995 roku został zatrudniony na Uniwersytecie Haute-Alsace (UHA) w Miluzie. W tym pogranicznym mieście – od XVI wieku powiązanych z wieloma szwajcarskimi kantonami współpracą przybierającą różne formy – podjął się stworzenia programu studiów szwajcarskich na Wydziale Literatur, Języków i Nauk Humanistycznych (Faculté des lettres, langues et sciences humaines).

Jego praca i wiedza przyniosły mu tytuł profesorski w 2002 roku, a w połączeniu ze sprawnością organizacyjną oraz takimi cechami osobistymi, jak skromność, pracowitość, zaangażowanie, otwartość, ciekawość innych i dar łączenia wokół wspólnego celu, zaowocowały powierzeniem mu w 2007 roku kierownictwa Instytutu Badań nad Językami i Literaturami Europejskimi (Institut de recherche en langues et littératures européennes, ILLE), którego pracom nadał nową dynamikę, wprowadził do nich nowe formy i tematykę; wśród nich – zagadnienia przekładu jako środka komunikacji międzykulturowej.

Najważniejszą część zainteresowań i zajęć Petera Schnydera stanowią prace związane z twórczością André Gide'a; kontynuuje je do dziś, mimo przejścia na emeryturę. Różnym aspektom pisarstwa i życia autora *Lochów Watykanu* poświęcił dziesiątki artykułów naukowych, inicjowanych i redagowanych tomów zbiorowych, organizowanych przez siebie międzynarodowych konferencji naukowych. Jako niestrudzony propagator dzieła pisarza i badań nad nim nadal „zaraża” swą pasją innych: badaczy dojrzałych i doktorantów, wydawców, artystów i organizatorów życia kulturalnego.

W wydawnictwie Classiques Garnier stworzył serię Bibliothèque Gidienne, którą kieruje; liczy ona dziś ponad 30 tytułów – lektur obowiązkowych dla tych, którzy interesują się postacią Gide’a i jego czasami. Jest inicjatorem utworzenia w 2014 roku Nagrody Literackiej im. André-Gide’a, mającej na celu wyróżnienie dzieła w języku francuskim, którego cechami są: nowatorstwo, oryginalność formalna lub wymagający stosunek do języka. *Last but not least*, jest od 2013 roku prezesem Fundacji Catherine Gide, założonej w 2007 roku przez córkę laureata Nagrody Nobla, działającej na rzecz ochrony i wzmacniania dziedzictwa André Gide’a, wspierającej badania historycznoliterackie i interdyscyplinarne projekty dotyczące pisarza i jego uniwersum.

Niebagatelne znaczenie mają także zainteresowania muzyczne Petera Schnydera, który gra na fortepianie (studiował w klasie fortepianu w wiedeńskiej Akademii Muzycznej), klawesynie i organach. Przyjaciele znają jego zamiłowanie do utworów Jana Sebastiana Bacha, a znajomość muzyki objawia się także w postaci publikacji – ostatnio: *Écrire avec Chopin. Frédéric Chopin dans la littérature*, Paris, Champion, 2020 (wraz z Augustinem Voegelé).

W tej rozległej i przynoszącej wiele ważnych dokonań działalności badawczej i organizacyjnej Petera Schnydera ważne miejsce zajmuje wieloletnia współpraca Petera Schnydera z romanistami i polonistami z Uniwersytetu Wrocławskiego.

Pierwszy obszar tej współpracy tworzą badania nad różnymi formami i aspektami przekładu jako środka komunikacji międzykulturowej. W 2008 roku Peter Schnyder i kilkoro jego współpracowników i doktorantów dołączyło do prowadzonego od 1995 r. przez wrocławskich romanistów oraz polonistów z Uniwersytetu Lille, trzeciego międzynarodowego projektu badawczego *Traduction comme moyen de communication interculturelle* [Tłumaczenie jako środek komunikacji międzykulturowej]; od 2002 r. ma on formalną postać *Réseau international de recherche et de formation à la recherche*. Prace zespołu mają formę corocznych spotkań, organizowanych kolejno przez członków *Réseau*, poświęconych różnym aspektom przekładu jako formy komunikacji międzykulturowej, przede wszystkim między Francją („centrum”) i krajami Europy Środkowej i Wschodniej („peryferie”). Peter Schnyder od momentu dołączenia do grona koordynatorów projektu miał istotny wkład w przebieg tych spotkań, jako pomysłodawca kolejnych konferencji, a także merytoryczny, kiedy uczestniczył w nich z wystąpieniami i jako niezwykle inspirujący dyskutant, szczególnie zaś wówczas, gdy był ich organizatorem w Miluzie.

W ciągu ponad dwudziestu lat w pracach *Réseau* brali udział pracownicy IFR (m.in. Elżbieta Skibińska; Justyna Łukaszewicz; Natalia Paprocka; Beata Baczyńska; Elżbieta Biardzka; Marcin Kurek; Jadwiga Cook, Agata Rębkowska, Regina Solova), a także IFP (m. in. Justyna Bajda, Marcin Cieński, Wojciech Soliński) oraz innych jednostek Wydziału Filologicznego (m. in. Stanisław Bereś, Jakub Pigoń, Agnieszka Wandel). Wyniki prac publikowane są w postaci recenzowanych monografii lub numerów monograficznych czasopism; dotychczas ukazało się ich 21, w tym dwa pod współredakcją prof. Schnydera. Należałoby tu podkreślić, że tom *Autour de la retraduction. Perspectives littéraires européennes*, pod red. E. Monti, P. Schnyder, Orizons, Paris 2012, powstały jako pokłosie pierwszego spotkania w Miluzie w 2009 roku, stał się *ouvrage de référence*, cytowanym przez większość badaczy zajmujących się zjawiskiem serii przekładowych.

Drugi i nie mniej znaczący obszar współpracy Petera Schnydera z wrocławskimi badaczami stanowią działania związane z André Gide’em. Najważniejszym ich elementem była międzynarodowa konferencja „André Gide – współczesny niewspółczesny?”/”André Gide à (re)découvrir?”, zorganizowana przez Instytut Filologii Polskiej oraz Instytut Filologii Romańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego w dniach 6–8 kwietnia 2017 roku, w 70. rocznicę uhonorowania André Gide’a Literacką Nagrodą Nobla. Jej uczestnicy – ponad 30 badaczy z Polski, ale i Francji, Stanów Zjednoczonych, Serbii, Maroka, Hiszpanii... zwracali szczególną uwagę na te miejsca i aspekty twórczości Gide’a, które wciąż decydują o jej spornym, niejednoznacznym statusie w historii

literatury, podejmowali zwłaszcza zagadnienia sytuujące pisarza na pograniczu stylów, gatunków, idei literackich i filozoficznych. Owocem tego ważnego spotkania jest tom *André Gide à (re)découvrir* ? pod red. Joanny Jakubowskiej i Reginy Solovej, opublikowany w Bibliothèque Gidienne w 2020 roku.

Swoistą kontynuacją zapoczątkowanej dzięki Peterowi Schnyderowi współpracy jest zrealizowany w ramach programu POLONIUM projekt „André Gide w Polsce i we Włoszech – przekłady i recepcja francuskiego noblisty”. Wyniki badań opublikowano częściowo w serii Bibliothèque Gidienne, w tomie *Échos d’André Gide* (2026), pozostałe zebrane zostały w numerze *Romanica Wratislaviensia* 74 (2027). Choć sam Peter Schnyder nie jest członkiem zespołu realizującego projekt, wspiera go merytorycznymi dyskusjami i dofinansowaniem przez Fundację Catherine Gide.

Podkreślić należy, że prof. Peter Schnyder z wielką serdecznością dbał i wciąż dba o otwieranie dla wrocławskich badaczy dróg do współpracy, przede wszystkim w zakresie prac nad twórczością Gide’a, będąc jednocześnie autorytetem i przewodnikiem, którego życzliwość i serdeczność należy podkreślić. Rozległość wiedzy i zasług jako uczonego bowiem widoczna jest doskonale w osiągnięciach naukowych Petera Schnydera, ale dla współpracy z badaczami z Wrocławia jego cechy osobiste były i są szczególnie ważne, a nie od razu dają się dostrzec za nawet najważniejszymi publikacjami czy edycjami.

<https://uwr.edu.pl/medal-universytetu-wroclawskiego-dla-prof-petera-schnydera>